

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/124/2014
Identifikačné číslo spisu: 1112227314
Dátum vydania rozhodnutia: 23.06.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Eva Sakálová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:1112227314.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Mgr. Q., bývajúcej v M., zastúpenej JUDr. Tatianou Polkovou, advokátkou so sídlom v Žiline, Na priekope č. 174/13, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o určenie, že odmeňovanie žalobkyne je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16 C 159/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2014 sp. zn. 3 Co 535/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2014 sp. zn. 3 Co 535/2013 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 19. augusta 2013 č.k. 16 C 159/2012-136 v časti, ktorou bolo zastavené konanie o žalobe žalobkyne na zaplatenie 270 500 Eur a v časti o návrhu žalobkyne o alternatívne zaplatenie primeraného zadosťučinenia 270 500 Eur z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I dňa 21. augusta 2009, po pripustení jej zmeny v priebehu konania, uznesením Okresného súdu Bratislava I z 25. septembra 2012 č.k. 16 C 159/2012-110 sa žalobkyňa voči žalovanej domáhala určenia, že jej odmeňovanie uskutočnené podľa § 66 ods. 1, 2, 3, 4, § 67 ods. 1, 2, § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v porovnaní s odmeňovaním sudcov Špecializovaného trestného súdu podľa § 66 ods. 1 a § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a sudcov najvyššieho súdu, ktoré rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je na prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania. Žiadala, aby žalovanej bola uložená povinnosť upustiť od odmeňovania žalobkyne v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania nevyplácaním poplatku podľa § 69 ods. 2 zákona č. 285/2000 Z.z. v znení neskorších predpisov od prvého mesiaca nasledujúceho po právoplatnosti rozsudku. Zároveň žiadala uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť jej 270 500 Eur v lehote 3

dní od právoplatnosti rozsudku, alternatívne ako primerané zadost'učinenie vo výške 270 500 Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a priznať jej trovy konania.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 19. augusta 2013 č.k. 16 C 159/2012-136 konanie v časti o návrhu žalobkyne na zaplatenie sumy 270 500 Eur a v časti o žalobe žalobkyne o alternatívne zaplatenie primeraného zadost'učinenia v sume 270 500 Eur zastavil s tým, že o trovách konania rozhodne v konečnom rozhodnutí. O zastavení konania rozhodol podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) z dôvodu, že žalobkyňa napriek výzve súdu v určenej lehote nezaplatila doplatok súdneho poplatku 16.230,50 Eur. V uznesení uviedol, že nárok žalobkyne na zaplatenie 270 500 Eur nie je nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy, preto sa z neho nevyrubuje súdny poplatok podľa položky 7d písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona o súdnych poplatkoch, ale podľa položky 1 písm. a/ tohto Sadzobníka.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 31. januára 2014 sp. zn. 3 Co 535/2013 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že pokiaľ si žalobkyňa uplatnila návrhom na začatie konania nárok na primerané zadost'učinenie v peniazoch, nemôže ísť o nárok vyplývajúci z ustanovenia § 9 ods. 2 zák. č. 365/2004 Z.z., pretože nárok na primerané zadost'učinenie má charakter nepeňažného plnenia. Súd prvého stupňa preto správne vyrubil žalobkyni za uplatnený nárok na zaplatenie 270 500 Eur súdny poplatok podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, t. j. vo výške 6% z tejto sumy, a správne pre jeho nezaplatenie konanie zastavil. Rozhodnutie súdu prvého stupňa preto ako vecne správne potvrdil.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalobkyňa podala dovolanie. Navrhla napadnuté rozhodnutie spolu s rozhodnutím okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že konanie odvolacieho súdu má vadu podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Uviedla, že vo svojej žalobe použila kombináciu nárokov a to určovací, negatívny, reštitučný alternatívne satisfakčný. Svoje tvrdenia podporila obsahom jej podaní, ktoré bližšie vysvetľovali povahu týchto jednotlivých nárokov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu prechádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy apod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie, ktorým bolo zastavené konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny.

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadost'učinenie.

Podľa § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona ak by primerané zadost'učinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.

Antidiskriminačný zákon v § 9 ods. 2 uvádza len príkladmo právne prostriedky ochrany za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Aj tieto prostriedky vymedzuje len všeobecne, čo znamená, že ich konkrétna forma bude závisieť od okolností, za ktorých k diskriminácii došlo, resp. od jej povahy. V prípade diskriminácie spočívajúcej v odopretí majetkovej výhody, sa javí ako možný a účinný prostriedok nápravy práve nárok reštitučný, resp. satisfakčný, t. j. nárok na majetkové plnenie, umožňujúci nahradiť odopretý majetkový prospech. Ak preto rozdiel v odmeňovaní zamestnanca vznikol a k o následok diskriminácie zo strany zamestnávateľa, je možné považovať nárok, ktorým sa zamestnanec v takomto prípade dožaduje zaplataenia rozdielu v mzde, za prostriedok nápravy už existujúcej mzdovej diskriminácie a treba ho považovať za nárok reštitučný v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 24/2014).

Podľa položky 1 Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „Sadzobník“) súdny poplatok je z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba

a) z ceny (z úhrady) predmetu konania alebo z hodnoty predmetu sporu 6 %, najmenej 16,50 eura, najviac 16 596,50 eura, v obchodných veciach najviac 33 193,50 eura, b) ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi 99,50 eura

c) z návrhu na nariadenie alebo zrušenie predbežného opatrenia 33 eur.

Podľa položky č. 7d písm. a/ Sadzobníka súdny poplatok z návrhu na začatie konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného zákona (antidiskriminačného zákona) bez návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je 66 eur.

Podľa položky 7d písm. b/ Sadzobníka súdny poplatok z návrhu na začatie konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného zákona (antidiskriminačného zákona) s náhradou nemajetkovej ujmy je 66 eur a 3% z výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy.

Z položky č. 1 Sadzobníka vyplýva, že určuje tzv. všeobecnú sadzbu súdneho poplatku, ktorá sa uplatní, iba ak nie je ustanovená osobitná sadzba. To znamená, že pokiaľ osobitná sadzba ustanovená je, aplikácia tejto položky je vylúčená. V položke č. 7d Sadzobníka je ustanovená osobitná sadzba súdneho poplatku za konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona. Použitie všeobecnej sadzby súdneho poplatku podľa položky č. 1 Sadzobníka pri nárokoch (právnych prostriedkoch ochrany) uplatnených podľa tohto zákona neprichádza preto do úvahy. Pri nárokoch podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona, t. j. pri nárokoch bez nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, je súdny poplatok 66 eur (položka 7d písm. a/ Sadzobníka). Pri nárokoch podľa § 9 ods. 2 a 3 antidiskriminačného zákona, t. j. vrátane nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, je súdny poplatok 66 eur a 3 % z výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy (položka 7d písm. b/ Sadzobníka). Pre posúdenie toho, či predmetom konania sú právne prostriedky ochrany podľa antidiskriminačného zákona, je rozhodujúci prejav vôle žalobcu obsiahnutý v ním podanej žalobe, prípadne v jeho ďalších úkonoch vo veci (Nález Ústavného súdu SR IV. ÚS 34/2014).

V prejednávanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalobkyňa si uplatnila nároky podľa

antidiskriminačného zákona (výslovne to uviedla v žalobe ako aj v podaniach z 25.4.2012, 26.10.2012 a z 27.11.2012). Ide o nároky podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona (o určenie, že odmeňovanie žalobkyne uskutočňované podľa § 66 ods. 1, 2, 3, 4, § 67 ods. 1, 2, § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v porovnaní s odmeňovaním sudcov Špecializovaného trestného súdu podľa § 66 ods. 1 a § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a sudcov najvyššieho súdu, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je na prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd podľa § 69 ods. 2 citovaného zákona je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, o uloženie povinnosti žalovanej upustiť od odmeňovania žalobkyne v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a o uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni 270 500 Eur ako reštitučný nárok /náprava protiprávneho stavu/ alebo /alternatívne/ ako satisfakčný nárok /primerané zadost'učinenie/. Vznikla jej preto poplatková povinnosť zaplatiť súdny poplatok 66 Eur.

Ak za tohto stavu súd prvého stupňa vyrubil žalobkyni za uplatnený nárok na zaplatenie 270 500 Eur súdny poplatok podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, nesprávne posúdil poplatkovú povinnosť žalobkyne a nesprávne pre nezaplatenie súdneho poplatku rozhodol o zastavení konania o zaplatenie uvedenej sumy uplatnenej ako reštitučný alebo ako satisfakčný nárok. Tým, že odvolací súd nezjednal nápravu a rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil, bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (vo forme prejednávania tohto nároku a rozhodnutia o ňom).

So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu, ako aj rovnakou vadou postihnuté uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým zastavil konanie o žalobe žalobkyne na zaplatenie sumy 270.500 Eur zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.